

การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนหญิง
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
TEENAGE PREGNANCY PREVENTION AMONG
SECONDARY SCHOOL STUDENTS

เทพไทย โชติชัย¹,
อ้อยทิพย์ บัวจันทร์², สมฤทัย ผดุงผล³,
กิริณา แท้อารักษ์⁴ และ ชมพูนุท สิริพรหมภักตร์⁵
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น^{1,4,5}
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ^{2,3}
Tepthai Chotchai¹,
Aoitip Buajun², Somruethai Phadungphol³,
Kirana Taearak⁴ and Chompoonuth Siriprohmpathara⁵
Sirindhorn College of Public Health, KhonKaen, Thailand^{1,4,5}
Faculty of Nursing, Rajabhat Chaiyaphum University, Thailand^{2,3}
Corresponding Author; E-mail: tepthaichot@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพศหญิงปีการศึกษา 2561 จำนวน 318 คน ใน 5 โรงเรียน การสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียนเพศหญิงโรงเรียนละ 2 คน ครูอนามัยโรงเรียนละ 1 คน และผู้บริหารโรงเรียน 1 คน เครื่องมือผ่านการพิจารณาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

* ได้รับบทความ: 9 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 29 มีนาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2563
Received: March 9, 2020; Revised: March 29, 2020; Accepted: March 30, 2020

วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.03 เฉลี่ย 6.23 คะแนน (S.D.=2.14) ทักษะที่ถูกต้องต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.55 เฉลี่ย 37.47 คะแนน (S.D.=7.29) การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่การให้ความรู้ผ่านเครื่องกระจายเสียงในโรงเรียน การจัดบอร์ดความรู้ การจัดนิทรรศการในงานต่างๆของโรงเรียน ในประเด็นการวางแผนครอบครัว เพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย การหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อารมณ์กับวัยรุ่น และผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

คำสำคัญ: การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This cross-sectional descriptive study aimed to study knowledge, attitude and activity for teenage pregnancy prevention. Data collected by questionnaire among 318 females secondary school students from 5 schools, Interviewed 2 females student representatives, a school health teacher and a school director in each school. The instruments passed the quality consideration by experts. Analyzed and presented by descriptive statistics and content analysis, This study found that, Knowledge for prevent school age pregnancy was moderate level 55.03%, average 6.23 (S.D.=2.14). Accidental pregnancy was prevented by birth control, right answer 98.11%, attitude for prevent school age pregnancy was moderate level 57.55%, average 37.47 (S.D.=7.29). Almost of them agree "Using pill for long time may be harmful to the body 32.64%. The activity of this issues for example educating through school broadcasters, knowledge management, exhibitions about family planning, sexuality, safe sex, avoiding premature sex, mood with the teenage, the effect of school age pregnancy.

Keywords: Teenage Pregnancy Prevention; Secondary School Students

บทนำ

จากการสำรวจพฤติกรรมทางเพศพบว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเป็นปัญหาสำคัญที่มีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อย จากข้อมูลตั้งแต่ปี 2555 ถึง 2559 พบว่า อายุของผู้ที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีอายุระหว่าง 15-16 ปี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงในมนุษย์, 2560) และจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขที่สำรวจในโรงพยาบาลของรัฐ ในระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2552 พบว่า วัยเรียนตั้งครรรภ์ก่อนวัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 40 สอดคล้องกับข้อมูลขององค์การอนามัยโลกที่ระบุว่าประเทศไทยมีจำนวนหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี ตั้งครรรภ์และคลอดบุตรถึงร้อยละ 13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ทั่วโลกที่ระบุไว้ไม่เกินร้อยละ 10 พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อเด็กวัยรุ่น คือการตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ได้แก่ การสูญเสียอนาคตทางการศึกษา ออกจากโรงเรียนกลางคัน โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นหญิงจะได้รับผลกระทบมากกว่าเด็กวัยรุ่นชาย รวมทั้งจากสถิติข้อมูลของเขตตรวจราชการที่ 12 พบว่าอัตราเด็กวัยรุ่นที่เป็นวัยรุ่นตั้งครรรภ์เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในกลุ่มนี้ 1,000 คน มีคนที่ตั้งครรรภ์ 60 คน และตั้งครรรภ์จนคลอดเพียง 15 คน นั่นคืออีก 45 คน จบด้วยการทำแท้ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นเหล่านี้ยังอยู่ในสถานภาพนักเรียนเกือบทั้งหมด (กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

ในปัจจุบันนี้หลายหน่วยงานดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงเวลาอันควร และแก้ปัญหาการตั้งครรรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น แต่กิจกรรมต่างๆก็ยังไม่สามารถที่จะลดปัญหาลงได้ จากสถิติข้อมูลการคลอดของแม่วัยรุ่นจังหวัดขอนแก่น พบว่าปี 2556-2558 มีแม่วัยรุ่น อายุ 10-14 ปี คลอด 85, 89 และ 64 คน ตามลำดับ (ร้อยละ 0.2, 0.2 และ 0.1 ของจำนวนหญิงอายุ 10-14 ปี) (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558) และจากข้อมูลการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนในโรงเรียนเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ในปี 2550-2559 พบว่าวัยรุ่นมีการตั้งครรรภ์มากขึ้นเรื่อยๆ และข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึงปัจจุบัน พบว่ามีเด็กวัยรุ่นคลอดทั้งหมด 85 คน จากหญิงตั้งครรรภ์ทุกกลุ่มอายุทั้งหมด 362 คน คิดเป็นร้อยละ 23.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของกรมอนามัยที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 10 นอกจากนั้นยังพบว่ามียุวกเรียนมากถึงร้อยละ 15 มาขอรับคำปรึกษาในคลินิกเพื่อนใจวัยรุ่น เรื่องปัญหาการตั้งครรรภ์ไม่พร้อม การขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับการยุติการ

ตั้งครรภ์และขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับการคุมกำเนิดในวัยเรียนเฉลี่ยเดือนละ 5 คนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแต่ละแห่งในจังหวัดขอนแก่น จากข้อมูลข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ทศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ และดำเนินการศึกษากิจกรรมการดำเนินงานป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาและจัดกิจกรรมที่ช่วยลดปัญหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนทศนคติที่ถูกต้องต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนและกิจกรรมการดำเนินงาน
2. เพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพศหญิงทุกคน ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,415 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25, 2561) ขนาดตัวอย่าง 318 คน โดยใช้สูตรของ Hosmer and Lemeshow (1990)

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาและใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จนได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นและขนาดโรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่นักเรียนหญิงตัวแทนโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งหมด 10 คน ครูอนามัยโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งหมด 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ มีจำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ มีจำนวน 10 ข้อ การเลือกตอบมีกรณีใช่ ไม่ใช่ และไม่แน่ใจ เกณฑ์ให้คะแนนหากตอบถูกต้องให้ข้อละ 1 คะแนน ตอบไม่ถูกต้อง

ไม่ได้คะแนนมีเกณฑ์แปลผลดังนี้ (Bloom, 1971) คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (8-10 คะแนน) : ระดับความรู้ดีคะแนนร้อยละ 60-79 (6-7 คะแนน) : ระดับความรู้ปานกลาง และคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (0-5 คะแนน) : ระดับความรู้ต่ำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านทัศนคติที่ถูกต้องต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ของเด็กวัยเรียน คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระบุเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อคำถามเชิงบวกให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนแบบตรงข้าม มีจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนนแปลผลทัศนคติแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (Bloom, 1971) ดังนี้ คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (40-50 คะแนน) : ระดับทัศนคติดีคะแนนร้อยละ 60-79 (30-39 คะแนน) : ระดับทัศนคติปานกลางและคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 30 คะแนน) : ระดับทัศนคติต่ำ

ตอนที่ 4 ข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของโรงเรียนต่างๆ จำนวน 2 ข้อ

เครื่องมือที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try-Out) ที่โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 3 ตำบลบ้านคือ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในส่วนของความรู้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.85 ในส่วนของทัศนคติได้ค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.79 และในส่วนของความรู้วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (Difficulty) เท่ากับ 0.35-0.74 และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เท่ากับ 0.42-0.96

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 พัทธ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขที่ HE6005031 วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดค่าสูงสุด

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 13.60 ปี (S.D.=0.59) ภาวะสุขภาพแข็งแรงดี ร้อยละ 79.56 พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ใช่บิดาและหรือมารดา ร้อยละ 50.00 เกรดเฉลี่ย

สะสมปีการศึกษาที่ผ่านมา เฉลี่ย 3.06 (S.D.=0.42) จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน เฉลี่ย 45 บาท (S.D.=20.93) ส่วนใหญ่เป็นบุตรที่เกิดเป็นลำดับที่ 2 ของครอบครัว ร้อยละ 80.19 จำนวนสมาชิกในครอบครัว มี 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 81.45 ลักษณะของที่พักอาศัย เป็นบ้านของตนเอง ร้อยละ 70.13 อาชีพที่เป็นรายได้หลักของครอบครัวคือเกษตรกรรม ร้อยละ 63.52สถานภาพสมรสของบิดามารดาหม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ ร้อยละ 64.47 รายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่ 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ร้อยละ 83.33 มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต เช่น การเรียน การทำงาน ร้อยละ 82.08

กลุ่มตัวอย่างเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 28.62 เคยสูบบุหรี่ ร้อยละ 7.86 ระบุว่าครอบครัวไม่อบอุ่น ร้อยละ 8.49 ส่วนใหญ่แล้วในแต่ละสัปดาห์ไม่ได้ทำกิจกรรมกับเพื่อนๆที่โรงเรียน ร้อยละ 72.01 มีอยู่ร้อยละ 9.12 ที่เคยมีปัญหาทะเลาะวิวาทในโรงเรียน มีอยู่ร้อยละ 22.64 ที่มีเพื่อนสนิทตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ส่วนใหญ่ระบุว่ามีความสุข ร้อยละ 60.06 มีอยู่ร้อยละ 58.49 ที่ระบุว่าเคยรู้สึกโดดเดี่ยวค่อนข้างบ่อย เคยเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 14.47 ระบุว่าชอบโรงเรียนของตนเอง ร้อยละ 60.38 มีอยู่ร้อยละ 38.05 ที่มีคู่รัก (แฟน) โดยเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 4.09 รวมทั้งเคยขาดเรียนหรือโดดเรียน ร้อยละ 25.47

ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.03 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 27.99และระดับต่ำ ร้อยละ 16.98ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ย 6.18คะแนน (S.D.=2.14) เมื่อพิจารณาข้อคำถามรายชื่อ พบว่า ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบถูกต้อง ได้แก่ การตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจสามารถป้องกันได้โดยการคุมกำเนิดตอบถูกต้อง ร้อยละ 98.11ข้อที่ตอบถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้ยาคุมกำเนิดเป็นเวลานานจะเป็นอันตรายต่อร่างกายของผู้หญิง ตอบถูกต้อง ร้อยละ 51.57

ทัศนคติที่ถูกต้องต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.55รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 20.44และระดับดี ร้อยละ 22.01ตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 32.47คะแนน (S.D.=7.29) คะแนนต่ำสุด 12คะแนน และสูงสุด 48คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” สูงสุด ได้แก่ ฉันทัดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดเป็นเวลานานอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายได้ ร้อยละ 32.64 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของทัศนคติที่ถูกต้องต่อการเลือกวิธีการในการ
ป้องกันการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่าง (n=318)

ข้อความ	ระดับของทัศนคติ (จำนวน/ร้อยละ)				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ฉันเชื่อว่าการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ สามารถป้องกันได้โดยการคุมกำเนิด	102 (32.18)	86 (27.15)	84 (26.32)	19 (5.90)	27 (8.45)
2. การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ	51 (16.08)	88 (27.56)	102 (32.15)	39 (12.15)	38 (12.06)
3. วัยรุ่นชายควรคิดเสมอว่าวัยรุ่นหญิงเป็นเพศเดียวกับแม่ พี่น้องควรช่วยเหลือและให้เกียรติ	93 (29.15)	173 (54.32)	36 (11.26)	9 (2.97)	7 (2.30)
4. ฉันเชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัย ช่วยป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้	101 (31.75)	96 (30.29)	59 (18.52)	35 (10.95)	27 (8.49)
5. ฉันเชื่อมั่นในคุณค่าของความบริสุทธิ์ หรือพรหมจรรย์ของผู้หญิงที่จำเป็นต้องรักษาไว้จนถึงวันแต่งงาน	64 (20.15)	82 (25.64)	96 (30.15)	33 (10.23)	44 (13.83)
6. ฉันคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิด เป็นเวลานานอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายได้	104 (32.64)	94 (29.51)	70 (22.08)	35 (10.94)	15 (4.83)
7. ฉันคิดว่าสามารถปฏิเสธและหาทางออกได้หากมีคนมาขอมีเพศสัมพันธ์กับฉัน	65 (20.45)	86 (26.94)	11 (3.50)	48 (14.94)	8 (2.65)

8. เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ต้องทำ ก่อนที่จะแต่งงาน	63 (19.95)	80 (25.26)	133 (41.95)	29 (9.15)	12 (3.69)
9. ฉันคิดว่าฉันสามารถหลีกเลี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ได้	57 (17.85)	46 (14.52)	177 (55.78)	25 (7.91)	13 (3.94)
10. ฉันคิดว่าหากต้อง มีเพศสัมพันธ์การวางแผนป้องกัน การตั้งครรภ์เป็นสิ่งสำคัญมาก	93 (29.13)	09 (34.25)	74 (23.15)	29 (9.15)	14 (4.32)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อ
กับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนในโรงเรียนทั้ง 5 แห่งที่ผ่านมาได้แก่กิจกรรมให้ความรู้
ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนแก่เด็กนักเรียน การพูดผ่านเครื่องกระจายเสียง
ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน การจัดบอร์ดให้ความรู้ด้านเพศศึกษาบริเวณหน้าห้องเรียนต่างๆ
การจัดนิทรรศการในงานต่างๆ ของโรงเรียน ในประเด็นต่างๆ คือ ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดทั้ง
ในเพศชายและเพศหญิง การวางแผนครอบครัว เพศสัมพันธ์ เพศศึกษาและสุขภาพ การมี
เพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย การหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อารมณ์กับวัยรุ่น
ผลของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ความเสี่ยงที่
เกิดขึ้นหากมีการตั้งครรภ์ในวัยเรียนโดยกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินงานนี้ทางโรงเรียนทุกแห่งล้วน
ระบุว่าใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในโรงเรียนในการดำเนินงาน ทั้งนี้ยังได้รับการ
สนับสนุนเพิ่มเติมจากแหล่งงบประมาณอื่นๆ ด้วย โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้แก่ อยากให้รัฐบาลกำหนดและบังคับให้ใช้กฎหมายและ
นโยบายห้ามแต่งงานก่อนเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุน
งบประมาณในการจัดกิจกรรมการสร้างและเพิ่มทักษะการใช้ชีวิตของนักเรียน การสร้าง
ความเชื่อมั่นในตนเองให้นักเรียนที่เป็นวัยรุ่น รวมทั้งงบประมาณในการจัดทำสื่อต่างๆ และ
หนังสือที่เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเพศศึกษาให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้
สถาบันครอบครัวและศาสนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหานี้ให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาอยู่ในระดับดี และระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงระยะวัยกำลังเรียนรู้ โดยเฉพาะเรื่องของความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ของเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจและการยกตัวอย่างกรณีศึกษาด้วยจึงจะเข้าใจได้ดีมากขึ้น ซึ่งจะเห็นว่ามีหลายข้อคำถามที่ตอบถูกต้องในระดับน้อยที่สุดหลายๆข้อ สอดคล้องกับผลการศึกษาของกิริยา ศรีสงคราม (2557) และ อ่อนนุช หมวดคุณ และ วันเพ็ญ ช้างเชื้อ (2563) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของเจษฎา สุระแสง และคณะ (2558) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาภรณ์ มีแก้ว (2561) และการศึกษาของคลังพลอย เอื้อวิทยาสุกร และ อรณิชา พิธีหมื่นทิพย์ (2554) ที่พบว่าวัยรุ่นส่วนมากมีความรู้ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มที่ศึกษามีอายุที่แตกต่างกัน รวมทั้งเป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในเขตเมืองด้วย

เมื่อพิจารณาถึงข้อคำถามด้านความรู้ที่ตอบไม่ถูกต้องในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ข้อที่กล่าวว่าการใช้ยาคุมกำเนิดเป็นเวลานานจะเป็นอันตรายต่อร่างกายของผู้หญิง และการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยจะช่วยให้มีประสบการณ์ทางเพศมากขึ้น ซึ่งพบว่าใกล้เคียงกับผลการศึกษาของสุภาภรณ์ มีแก้ว (2561) และนภาพร มีบุญ (2556) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเชื่อเดิมๆของนักเรียนที่รับทราบจากมารดาหรือญาติพี่น้องที่มีความเชื่อดังกล่าวอยู่ในเรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดโดยเฉพาะที่เป็นชนิดกิน เช่นเดียวกับประเด็นด้านทัศนคติที่พบสัดส่วนมากที่ระบุว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยที่การใช้ยาคุมกำเนิดเป็นเวลานานอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายได้

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาอยู่ในระดับต่ำ และระดับดี อาจเนื่องมาจากข้อคำถามด้านทัศนคติในงานวิจัยนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นในการเลือกวิธีการในการป้องกันการตั้งครรภ์ของเด็กวัยรุ่น ได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดโดยการนับระยะปลอดภัย การหลั่งข้างนอก การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด การฉีดยาคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการทำความเข้าใจและการปรับเปลี่ยนทัศนคติ

ในแต่ละประเด็นต่อไป พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของวราพร สวัสดิ์ (2561) และ อัครวัฒน์เพ็ญพวงกวัด (2556) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันก่อนสมรสในระหว่างศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” สูงสุด ได้แก่ ฉันทนาการใช้ยาคุมกำเนิดเป็นเวลานานอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายได้ รองลงมาคือฉันเชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัยช่วยป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้และฉันเชื่อว่าการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจสามารถป้องกันได้โดยการคุมกำเนิดตามลำดับข้อที่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ “เห็นด้วย” สูงสุด ได้แก่ วัยรุ่นชายควรคิดเสมอว่าวัยรุ่นหญิงเป็นเพศเดียวกับแม่ พี่น้องควรช่วยเหลือและให้เกียรติ รองลงมาคือฉันคิดว่าหากต้องมีเพศสัมพันธ์การวางแผนป้องกันการตั้งครรภ์เป็นสิ่งสำคัญมากตามลำดับข้อที่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ “ไม่แน่ใจ” สูงสุด ได้แก่ คิดว่าสามารถหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้ รองลงมาคือเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ต้องทำก่อนที่จะแต่งงานและคิดว่าสามารถปฏิเสธและหาทางออกได้หากมีคนมาขอมิเพศสัมพันธ์สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาภรณ์ มีแก้ว (2561) และอ่อนนุช หมวดคุณ และ วันเพ็ญ ช้างเชื้อ (2563)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวให้กับเด็กวัยเรียนให้มากขึ้น เช่น โครงการสานสัมพันธ์ครอบครัวอบอุ่น การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง รวมทั้งการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีเป้าหมายในชีวิตเกิดความมานะ พยายาม ในการเรียนและดำเนินชีวิตการจัดการ กิจกรรมค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ และพฤติกรรมเสี่ยง อาจจะโดยการจัดหาตัวแบบ คนรุ่นใหม่ที่เป็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีด้านสุขภาพ

จัดกิจกรรมให้เด็กวัยเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการคบเพื่อนและการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งหากไม่สามารถดูแลตนเองได้ โอกาสที่จะเกิด ปัญหาการตั้งครรภ์ก็มีมากขึ้น เนื่องจากปัญหาความใกล้ชิดกับคู่นอนเอง และโรงเรียน ควรมีแนวทางหรือนโยบายในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักความผูกพันกับสถาบันการศึกษาที่แน่นแฟ้น

จัดกิจกรรมการให้ความรู้ในประเด็นเพศศึกษา การวางแผนครอบครัว เพื่อให้เห็นถึงผลเสียของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การคบเพื่อน การแนะนำการดูแลบุตรในวัยรุ่นให้แก่ผู้ปกครองร่วมด้วยเพื่อให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ ร่วมดูแลบุตรให้ใกล้ชิดมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาศาสนาการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ รวมทั้งควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาแก่นักเรียน และการพัฒนา/จัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษาด้านเพศศึกษาด้วย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างยังมีความรู้ในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ที่อยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งยังมีทัศนคติที่ถูกต้องในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่อยู่ในระดับต่ำด้วย ซึ่งผลการศึกษาที่ได้มีความสำคัญและต้องตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเฝ้าระวังโดยการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วยการหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันการเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในระยะเริ่มต้นได้ต่อไป รวมทั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะการใช้ชีวิตของนักเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหานี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงในมนุษย์. (2560). *โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <http://www.hitap.net/wp-content/uploads/2015/03/PB-Web.pdf>

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *National Reproductive Health Development Policy and Strategy No.1 (2010-2014)*. กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2563, จาก [http://www.health.go.th/Uploads/Downloads/Informations/Informations\(47\).pdf](http://www.health.go.th/Uploads/Downloads/Informations/Informations(47).pdf)

กิริยา ศรีสงคราม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น กรณีศึกษานักศึกษาวิทยาลัยในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.

คลังพลอย เอื้อวิทยาสุกร และ อรณิชา พิธีหมื่นทิพย์. (2554). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*, 17(2), 15-26.

เจษฎา สุระแสง และคณะ. (2558). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2563, สืบค้นเมื่อจาก <http://www.thailand.digitaljournals.org/index.php/RDHSJ/article12978>

นภาพร มีบุญ. (2556). สาเหตุการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 71-82.

วรภาพ สวัสดิทธิ. (2561). ทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 13(2), 47-56.

สุภาภรณ์ มีแก้ว. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี จังหวัดราชบุรี. *วารสารหัวหินสุขใจ ไกลกังวล*, 3(2), 38-48.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2561). *สรุปรายงานผลการสำรวจข้อมูลการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของหน่วยบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ปี 2550-2559* (เอกสารอัดสำเนา). ขอนแก่น.

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย พ.ศ. 2558*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562, จาก http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/brochure/statistics.pdf

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. (2561). *สถิติข้อมูลนักเรียนในเขตพื้นที่ขอนแก่น*.

อัศววัฒน์เพ็ญพวงควัต. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งครรภ์วัยรุ่นและเปรียบเทียบระดับการศึกษาระหว่างมารดาวัยรุ่นกับมารดาปกติในโรงพยาบาลปะคำบุรีรัมย์. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์*, 28(1), 9-19.

อ่อนนุช หมดคุณ และ วันเพ็ญ ช้างเชื้อ. (2563). ผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกัน
การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสาร
สมาคมวิทยาศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*, 9(3), 378-389.

Bloom, B.S. (1971). Mastery learning. *UCLA – CSEIP Evaluation Comment*, 1(2),
Losangeles. University of California at Los Angeles.

Hosmer, D.W. & Lemeshow, S. (1990). *Applied Logistic Regression*. (2nded.).
New York : Wiley& Son.